

ZAŠTITA DJECE ZA VRIJEME PANDEMIJE COVID-19

Djeca i alternativno zbrinjavanje

Mjere za hitno djelovanje

Izradu ove tehničke informacije koordinirali su u Better Care Network, Alijansa za zaštitu djece u humanitarnim aktivnostima i UNICEF

**Better
Care
Network**

Neoficijelni prevod od strane Ureda UNICEF-a u BiH

UVOD

Dokazi iz ranijih epidemija zaraznih bolesti govore da epidemije, uključujući socioekonomske uticaje mjera za njihovu prevenciju i kontrolu, mogu dovesti do povećanja postojećih rizika koji utiču na zaštitu djece. Određeni broj djece je u povećanom riziku u takvim okolnostima, a to se posebno odnosi na djecu bez roditeljskog/porodičnog staranja, djecu pod rizikom od razdvajanja od porodice, djecu u sistemu alternativnog zbrinjavanja te one koji su iz tog sistema nedavno izašli.

Cilj ove tehničke informacije jeste da stručnjacima u oblasti zaštite djece i državnim organima pomogne u hitnom rješavanju problema zaštite djece kada je riječ o djeci koja su pod rizikom od razdvajanja ili djeci u sistemu alternativnog zbrinjavanja za vrijeme pandemije COVID-19. Dokument je izradila Međuagencijska radna grupa sastavljena od stručnjaka u oblasti zaštite i zbrinjavanja djece i on se oslanja na dokument „Tehnička informacija: Zaštita djece za vrijeme pandemije koronavirusa“ kojeg je pripremila Alijansa za zaštitu djece u humanitarnim aktivnostima, a koji je zasnovan na međunarodnim standardima i praksi u oblasti zbrinjavanja i zaštite djece¹.

*Fotografija: Giuseppe
Argenziano,
Italija, Unsplash*

¹ Ova tehnička informacija u okvirima je međunarodnih standarda koji se primjenjuju, uključujući Konvenciju o pravima djeteta, Konvenciju o pravima osoba sa invaliditetom, Smjernicama za alternativnu brigu o djeci te Minimalnim standardima o zaštiti djece iz 2019, posebno: standard 13: Djeca bez pratnje i djeca razdvojena od roditelja; standard 16: Jačanje porodica i osnaživanje okruženja za brigu o djeci; standard 18: Vođenje slučaja; standard 19: Alternativna briga

Naslovnica

Uvod

Uticaj COVID-19 na djecu pod rizikom od raddvajanja ili djecu u sistemu alternativnog zbrinjavanja

Pristupi u izradi programa

Zaštita djece u porodici

Zaštita djece u sistemu alternativnog zbrinjavanja

Zaštita djece izložene prosjčenju na ulici

Podrška mladima koji si izašli iz sistema alternativnog zbrinjavanja i onima u programu samostalnog življenja

Dodatni materijali

UTICAJ COVID-19 NA DJECU POD RIZIKOM OD RAZDVAJANJA ILI DJECU U SISTEMU ALTERNATIVNOG ZBRINJAVANJA

Poremećaji uzrokovani COVID-19 i prateće mjere suzbijanja ove bolesti utiču na djecu, porodice i šire okruženje. Uvođenjem vanrednih mjera obustavljeno je pružanje određenih javnih usluga čime su dodatno opterećeni oni koji su i inače pod pritiskom. Siromašne porodice, odnosno one sa ograničenim resursima, će biti najviše pogođene mjerama koje se primjenjuju radi sprečavanja i kontrole COVID-19, kao što su ograničavanje kretanja i korištenja javnog prevoza, a koje za posljedicu imaju smanjene prihode/zaposlenost, zatvaranje škola, smanjen pristup uslugama socijalne zaštite i socijalnoj pomoći, glad i društvenu izoliranost. Situacija povišenog stresa u porodicama povećava vjerovatnoću da će doći do nasilja u porodici, kao i izbijanje porodičnih sukoba te nasilja i građanskih nemira.

Može se očekivati da će broj djece pod rizikom od razdvajanja i djece kojima je potrebno alternativno zbrinjavanje porasti – kako tokom same krize, kada zbog mjera za suzbijanje bolesti može doći do razdvajanja djece od porodice, tako i

Fotografija: Jennifer Araujo, Unsplash

Uticaj pandemije na djecu, porodice i zajednice varira u zavisnosti od konteksta i faze te razmjera pandemije. Isto tako, razlikuju se i kapaciteti sistema – državnih sistema uopšteno i sistema za zaštitu djece konkretno, u sposobnosti da se nose sa uticajem pandemije na djecu i porodice.

U većini slučajeva, roditelji i drugi primarni staratelji mogu računati na pomoć drugih članova porodice i rodbine u brizi za djecu, međutim u nekim slučajevima će biti neophodno organizirati alternativno zbrinjavanje. **Aktivnosti usmjerene na preventivno povećavanje kapaciteta sistema porodičnog zbrinjavanja i socijalne zaštite su ključne za jačanje otpornosti porodica i sprečavanje nepotrebnog pribjegavanja institucionalnom zbrinjavanju.**

Djeca koja se već nalaze u sistemu alternativnog zbrinjavanja se suočavaju sa specifičnim izazovima:

- **Srodnici koji se brinu za dijete**, najčešće djedovi i bake i/ili odrasle osobe, možda će morati privremeno prestati da obavljaju te poslove zbog ugroženog zdravlja, a zbog finansijskog uticaja pandemije na **hraniteljske porodice** može doći i do napuštanja djece zbrinute u tim porodicama.
- Rizici po **institucionalno zbrinutu** djecu mogu se pojaviti usljed naglog zatvaranja ustanova za zbrinjavanje i povratka djece u porodice i zajednice bez adekvatne pripreme. Rizici postoje i u slučaju ostajanja u ustanovama s obzirom na veću vjerovatnoću zaražavanja u grupnim smještajima, pri čemu kod djece postoji veći rizik od zaražavanja, kao i od toga da će biti žrtve zlostavljanja, zanemarivanja i iskorištavanja. To je naročito slučaj kod djece sa invaliditetom koja su češće smještena u ustanove, a u nekim slučajevima (usljed posebnih postojećih zdravstvenih problema ili oštećenja, uključujući imunološku deficijenciju) mogu biti podložnija riziku od oboljevanja od COVID-19 i razvijanja težih oblika te bolesti.
- Djeca u **programima samostalnog življenja** mogu biti pod povećanim rizikom od izolacije i odvajanja od vršnjaka te imati poteškoća u dolaženju do novca i drugih vidova podrške neophodnim za svakodnevni život.
- Neka djeca u **sistemu alternativnog zbrinjavanja** nisu zadovoljna okruženjem u koje su smještena, pa će im prisilna izolacija biti nepodnošljiva. Drugi koji su nedavno **izašli iz sistema alternativnog zbrinjavanja** mogu se suočiti sa ekstremnom društvenom izolacijom i nepostojanjem finansijske i praktične podrške u tom, za njih osjetljivom, periodu života.

Kada je riječ o djeci izloženoj radu na ulici i **djeci izbjeglicama i migrantima**, njima će pomoć i usluge postati još manje dostupne usljed karantina i zatvaranja javnih službi, a može im prijetiti i hapšenje i pritvor. Djeca izbjeglice i migranti također možda neće imati pristup osnovnim uslugama usljed pravnih, jezičkih ili sigurnosnih prepreka ili usljed činjenice da nemaju dokumente.

PRISTUPI U IZRADI PROGRAMA

Angažiranje i učešće svih zainteresiranih strana je od suštinskog značaja za održavanje kontinuiteta u pružanju usluga namijenjenih djeci. Sektor zaštite djeteta uključuje širok spektar zainteresiranih strana, uključujući djecu, omladinu, porodice, državne organe, civilno društvo, donatore i druge. Klikom na ovaj [link](#) možete pročitati korisne savjete o:

- Angažiranju djece, porodica, staratelja i zajednica, uključujući vjerske vođe
- Saradnji sa drugim sektorima i vladom

Fotografija: Jens Honore

Dodatni materijali

- [Preventive and Responsive Support to Children, Families and Alternative Care Providers During COVID-19 \(Changing the Way We Care\)](#)
- [What Parents Should Know \(UNICEF\)](#)
[Positive Parenting \(End Violence\)](#)
[Protection of Children During Infectious Disease Outbreaks \(The Alliance\)](#)
- [COVID-19 and the Disability Movement \(IDA\)](#)
- [Mental Health Considerations During COVID-19 \(WHO\)](#)
[Addressing Mental Health and Psychosocial Aspects of COVID-19 \(IASC\)](#)
[Psychological Coping During a Disease Outbreak \(PS Centre - IFRCRC\)](#)

ZAŠTITA DJECE U PORODICI

Državni organi i civilno društvo bi trebali planirati snažnu podršku porodicama i zajednicama kako bi zaštita djece u porodici bila prioritet. Porodice donose odluke o staranju, a stručnjaci pomažu porodicama da identificiraju podršku koja im je neophodna kako bi svi sigurno ostali na okupu. Da bi se porodicama omogućilo da se na siguran način nose sa situacijom biće neophodno smanjiti stresore kao što su briga o hrani i ekonomska nestabilnost te povećati sposobnosti kao što je pozitivno roditeljstvo. Zahvaljujući toj podršci smanjiće se i rizik od štetnih praksi kao što su dječiji rad, dječiji brakovi i trgovina djecom.

Šta je neophodno učiniti kako bi se spriječilo razdvajanje djece od porodice te kako bi se zaštitila djeca u porodici:

- Porodice, staratelje i djecu upoznati [sa načinima sprečavanja širenja COVID-19](#), uključujući i situacije u kojima je pristup vodi/sapunu ograničen, i podijeliti higijenske pakete te voditi računa da informacije i resursi budu dostupni i djeci i/ili roditeljima sa invaliditetom.
- Slati poruke, koje će biti prilagođene i osobama sa invaliditetom, o brizi o sebi, mentalnom zdravlju i psihosocijalnoj podršci, pozitivnoj disciplini, ponašanju djece i aktivnostima kod kuće. Posebno voditi računa da te poruke budu pristupačne osobama sa invaliditetom.
- Imajući u vidu veće zdravstvene rizike kod starijih osoba, voditi računa da oni koji se staraju o djeci budu prioritet kod pružanja podrške i resursa.

Parenting during COVID-19

- [My Hero is You, Storybook for Children on COVID-19 \(IASC\)](#)
- [COVID-19 Fact Sheet for Grandfamilies and Multigenerational Families \(GU\)](#)
[MHPSS During Disease Outbreak – Elderly \(PS Centre - IFRCRC\)](#)

- Podsticati i pomagati porodicama da planiraju ko će se starati o djeci u slučaju da se roditelj ili staratelj razboli ili da mora njegovati bolesnog člana porodice te podsticati članove porodice i rodbinu da ponude pomoć na daljinu koristeći raspoložive tehnologije.
- Eliminirati prepreke u dobijanju naknada ukidanjem uslova vezanih za prenos sredstava i promovirati pristup sredstvima izvan uobičajenog mjesta prebivališta populacije.
- Upoznati porodice, nastavnike, zdravstvene i druge radnike u zajednici sa načinima identificiranja djece sa povećanim potrebama za zaštitom i djece pod povećanim rizikom od razdvajanja, uključujući djecu sa invaliditetom, usljed smrtnih slučajeva ili bolesti u porodici, kao i sa načinima pružanja pomoći toj djeci.

Fotografija: Save the Children

- Kada je riječ o djeci za koju se zna da su i prije izbijanja pandemije bila pod rizikom od razdvajanja, socijalni radnici bi toj djeci trebali pružati kontinuiranu podršku te pratiti situaciju putem telefonskih ili drugih virtuelnih kontakata.
- Sarađivati sa vođama zajednica, uključujući i vjerske vođe, u borbi protiv stigmatizacije i glasina o COVID-19 i onima koji su oboljeli, bili izloženi ili koji su preležali ovu bolest i pomagati im u informiranju o osnovnim činjenicama o simptomima, načinima prenošenja i oporavku (putem radija, megafona/društvenih medija, itd.).
- Identificirati i obuhvatiti djecu i porodice migrante i izbjeglice, one koji su bez državljanstva ili su interno raseljeni, uključujući i one bez dokumenata, ključnim prioriternim mjerama kao što su pristup zdravstvenoj zaštiti u vidu prevencije, liječenja i testiranja, programi socijalne zaštite, informiranje prilagođeno potrebama djece i mehanizmi upućivanja, uključujući online podršku tamo gdje je to moguće.

Dodatni materijali

⁹ [How to Talk to your Child about Coronavirus \(UNICEF\)](#)

¹⁰ [Cash and Voucher Programming for Social Protection During COVID-19 \(World Vision\)](#)

¹¹ [Global Rapid Gender Analysis for COVID-19 \(IRC\)](#)

¹² [COVID-19 Stigma Guide](#)

¹³ [Scaling Up COVID-19 Readiness and Response Operations including Camp and Camp-Like Settings \(IASC Quick Tips on COVID-19 and Migrant, Refugee and Internally Displaced Children \(Children on the Move\)\)](#)

ZAŠTITA DJECE U SISTEMU ALTERNATIVNOG ZBRINJAVANJA

U situacijama u kojima su usluge socijalne zaštite paralizirane ili smanjene i koje zahtijevaju mjere društvene izolacije nužno je u prvi plan staviti pružanje podrške pružateljima usluga alternativnog zbrinjavanja u okviru porodice (srodnici koji se staraju za dijete i hraniteljske porodice) te voditi računa da institucionalno zbrinjavanje bude strogo ograničeno u ovakvim vanrednim uslovima. Pružatelji usluga alternativnog zbrinjavanja i osoblje koje vrši nadzor nad tom vrstom zbrinjavanja su također pogođeni situacijom i neophodno je hitno donošenje novih strategija za rješavanje tih problema. S obzirom na njenu rasprostranjenost i razmjere, ova vanredna situacija će stvoriti veću potrebu za alternativnim zbrinjavanjem, a naročito za hitnim privremenim zbrinjavanjem, pa bi pružatelji ovih usluga trebali imati spremne planove djelovanja kako bi odgovorili zadatku.

Šta je neophodno učiniti kako bi se zaštitila djeca u sistemu alternativnog zbrinjavanja:

- Službe za dječiju zaštitu bi, u saradnji sa pružateljima usluga i vođama zajednica, trebali pripremiti planove za vanrednu situaciju kojima će biti obuhvaćene i usluge alternativnog zbrinjavanja. Pri izradi tih planova u obzir treba uzeti tok i pretpostavljeno trajanje vanredne situacije (do 18 mjeseci). Tamo gdje službe za dječiju zaštitu nisu u funkciji, praktičari koji se bave dječijom zaštitom bi trebali saradivati sa vođama zajednica i pružateljima usluga, uključujući zdravstvene i prosvjetne radnike u zajednici, na izradi tih planova.

Tim planovima bi minimalno trebalo obuhvatiti sljedeće:

- Jasnu izjavu o politici kojom se alternativnom zbrinjavanju djece u okviru porodice i sprečavanju razdvajanja daje prednost u odnosu na institucionalno zbrinjavanje treba dostaviti svih zdravstvenim ustanovama, stanicama policije, sudovima, lokalnim vijećima i strukturama/mehanizmima za zaštitu djece u zajednici.
- Usluge alternativnog zbrinjavanja treba kategorizirati kao „osnovne usluge“ u državnim okvirima za upravljanje vanrednim situacijama.
- U izmijenjene procedure praćenja potrebe za smještanjem djece u ustanove treba uključiti online i telefonsku analizu upućivanja, procjenu nužnosti i adekvatnosti smještanja te odobravanje smještanja i praćenje od strane službi za dječiju zaštitu.

- Lokalni organi moraju imati Standardne procedure postupanja za rješavanje potreba za privremenim zbrinjavanjem u slučaju djece razdvojene od porodice ili djece bez pratnje, uključujući jasne smjernice o koracima koji se preduzimaju ako je takvo dijete bilo izloženo virusu ili ima simptome bolesti zbog čega je neophodan period izolacije. Posebnu pažnju treba posvetiti sprečavanju nepotrebnog pribjegavanja institucionalnom zbrinjavanju u odgovoru na COVID-19, uključujući djecu sa invaliditetom.
- Službe za dječiju zaštitu bi trebale proglasiti moratorijum na otvaranje novih ustanova za zbrinjavanje djece i to jasno saopštiti zajedno sa odlukama i porukama koje podržavaju postojeće ili izmijenjene mehanizme za provjeru novih zahtjeva za smještanje u postojeće ustanove.
- Sve ustanove za zbrinjavanje treba tretirati kao samostalne smještajne objekte za potrebe državnih uredbi/naredbi o samoizolaciji, a svim pružateljima usluga treba dati jasne smjernice o propisanim mjerama društvenog distanciranja, izolacije i karantina u okviru ustanova.
- Ustanove za zbrinjavanje ne treba zatvarati naglo prije nego što se osiguraju efektivno zbrinjavanje i planovi podrške za svako dijete.
- Država, u partnerstvu sa odgovarajućim akterima koji rade na zaštiti djece, treba osigurati/garantirati lance snabdijevanja osnovnim namirnicama (hranom, sredstvima za higijenu i osnovnim lijekovima) i ključne usluge (naročito one namijenjene djeci sa invaliditetom) pružateljima usluga alternativnog zbrinjavanja u slučaju uvođenja mjera ograničavanja kupovine i putovanja ili u slučaju nestašice proizvoda i poteškoća u nabavci putem uobičajenih kanala.

Dodatni materijali

¹⁴ [COVID-19 and the Disability Movement \(IDA\)](#)

- Neophodno je uvesti ograničenja i zabrane neregularnog primanja djece u ustanove tokom vanredne situacije. Od pružatelja usluga treba zahtijevati da organe bez odlaganja obavijeste ukoliko im neko dovede dijete mimo zvaničnih mehanizama upućivanja.
- Potrebno je izvršiti analizu i identifikaciju ključnog osoblja, uključujući vođe predmeta, kao i osnovnih resursa neophodnih za vrijeme trajanja vanrednog stanja te pripremiti planove privremenog premještanja osoblja koje će mijenjati one koji moraju ići u samoizolaciju i osigurati dodatna fleksibilna sredstva za službe za dječiju zaštitu koja će im omogućiti brzo prilagođavanje sistema i usluga u odgovoru na krizu.
- Potrebno je izraditi standardne procedure postupanja za pravilnu reintegraciju djece iz alternativnog zbrinjavanja u porodicu za onu djecu kod koje je to moguće i kod koje reintegracija mora biti prioritet. Tu je neophodno uključiti podatke o tome gdje je dijete vraćeno i kontakt informacije.
- Jačanje kapaciteta dežurnih telefonskih linija i linija za pomoć djeci na koje djeca, porodice i ustanove za zbrinjavanje mogu prijaviti slučajeve zlostavljanja ili zanemarivanja.

Ostale prioritne aktivnosti su:

- Sva djeca, staratelji i osoblje bi trebali proći odgovarajuću obuku o zdravstvenim i sigurnosnim pitanjima u vezi sa COVID-19, vodeći računa da informacije budu prilagođene djeci te da način informiranja bude pristupačan djeci sa invaliditetom.
- Također je potrebno osigurati ličnu zaštitnu opremu starateljima koji rade sa djecom koja imaju hronična oboljenja ili pridružene bolesti ili koja su bila izložena virusu, kao i u onim slučajevima kada u porodici ili ambijentu u kojem su djeca smještena ima drugih osoba koje su pod rizikom.

Dodatni materijali

¹⁵ [Infection Prevention and Control guidance for Long-Term Care Facilities in the context of COVID-19 \(WHO\)](#)

¹⁶ [Advice on the Use of Masks in the Context of COVID-19 \(WHO\)](#)

Fotografija: Navei Dalton, Unsplash

- Srođnicima koji se brinu za dijete i hraniteljskim porodicama treba pružiti dodatnu materijalnu podršku, uključujući finansijsku podršku, podršku u vezi sa zdravstvenom zaštitom i obrazovanjem, imajući u vidu dodatne troškove staranja za dijete u vrijeme krize.
- Identificiranje i osiguravanje izvora dodatne podrške zajedno sa nadležnim zdravstvenim službama kako bi pružatelji usluga alternativnog zbrinjavanja mogli ispuniti potrebe djece sa invaliditetom, posebnim potrebama i/ili djece sa pridruženim oboljenjima koja mogu biti više pogođena COVID-19, uključujući slučajeve kada je neophodna hospitalizacija.

- Pružatelji usluga hraniteljstva bi trebali analizirati sve slučajeve u kojima predstoji reintegracija djeteta u porodicu. Potrebno je utvrditi da li je nastavak procesa reintegracije i dalje izvodljiv i siguran, da li je to u najboljem interesu djeteta, da li se to može predložiti.
- Potrebno je stupiti u kontakt sa postojećim i novim hraniteljskim porodicama kako bi se utvrdila spremnost tih porodica da prihvate još jedno dijete, uz odgovarajuću podršku ako je ona potrebna. Iskusne hraniteljske porodice je neophodno identificirati naročito za potrebe zbrinjavanja one djece koja su pod posebnim rizikom, kao što su, između ostalog, novorođenčad, bebe, djeca i tinejdžeri koji su bili izloženi nasilju, djeca sa invaliditetom koja imaju posebne zdravstvene ili druge potrebe, djeca migranti i izbjeglice koje nije moguće smjestiti kod rodbine.
- S obzirom na uvedena ograničenja putovanja i društvenih kontakata, u postupku praćenja reintegrirane djece potrebno je koristiti nove metode vođenja predmeta.
- Kada je riječ o djeci smještenoj u hraniteljske porodice ili u ustanove, porodične kontakte treba omogućiti na daljinu te primarne staratelje uključiti u donošenje ključnih odluka koje se tiču djece. Potrebno je učiniti sve da načini komunikacije odgovaraju potrebama djece i staratelja sa invaliditetom.
- Praktičari koji se bave dječijom zaštitom bi trebali saradivati sa vođama zajednica, lokalnim zdravstvenim i prosvjetnim radnicima u cilju identificiranja rizičnih slučajeva zbrinjavanja djece u porodici. U postojećem kontekstu, u faktore rizika također treba ubrojati povećan rizik od oboljevanja staratelja ili djeteta u slučaju izloženosti virusu, kao i potencijalnu nemogućnost daljeg zbrinjavanja usljed smanjenih mogućnosti staratelja da se brine za dijete zbog gubitka primanja, smještaja, pristupa uslugama socijalne zaštite ili stigme i diskriminacije.

Socijalni radnici bi trebali razmotriti nove pristupe u vođenju predmeta – evaluacija, identifikacija rizika, podrška i praćenje putem redovnih telefonskih ili drugih virtuelnih kontakata.

Uspostaviti procedure za online i telefonsku provjeru upućivanja, procjenu neophodnosti i adekvatnosti smještanja, odobravanje smještanja i praćenje.

Povezati roditelje/staratelje i djecu za koje se zna da su pod rizikom sa drugima – online platforme, WhatsApp grupe za diskusiju i druga sredstva komunikacije, bilo da se radi o komunikaciji telefonom ili drugim vidovima virtuelne komunikacije, može uveliko ublažiti izolaciju.

Opcije za **upućivanje** koje podrazumijevaju pružanje psihološke i psihosocijalne podrške i online resurse treba revidirati.

Jačati kapacitete dežurnih telefonskih linija i linija za pomoć djeci na koje djeca, porodice i ustanove za zbrinjavanje mogu prijaviti slučajeve zlostavljanja ili zanemarivanja.

Razmotriti strategije **virtuelnog** angažiranja (npr. putem radija, online ili putem TV) naročito se usmjeravajući na one hraniteljske porodice koje su već prošle postupak odobravanja, a koje trenutno možda nisu angažirane u sistemu zbrinjavanja.

Porodične kontakte treba omogućiti na daljinu. Potrebno je učiniti sve da načini komunikacije odgovaraju potrebama djece i staratelja sa invaliditetom.

Novi načini učešća u obrazovnim i rekreativnim aktivnostima, održavanja zdravlja i fizičke kondicije, usvajanja životnih vještina i ostvarivanja profesionalnih ciljeva, kao i korištenja usluga u slučaju ograničenja i karantina.

Voditi računa o ažuriranju procedura zaštite kako bi se ublažili eventualni rizici od povećanog korištenja tehnologija.

- U situacijama visokog rizika voditelji predmeta i njihove organizacije bi trebali osigurati, kada je to moguće, redovne virtualne kontakte (npr. tri puta sedmično) te postojanje unaprijed pripremljenih planova podrške i planova za nepredviđene situacije. Planove bi trebalo izraditi zajedno sa starateljem i djetetom, roditeljima i drugim članovima porodice. O tim planovima se treba unaprijed dogovoriti sa potencijalnim alternativnim starateljima.
- U slučaju porodica pod izrazito visokim rizikom koje nemaju telefon ili internet konekciju, voditelji predmeta bi, uz odgovarajuće mjere zaštite, trebali nastaviti sa kućnim posjetama poštujući donesene smjernice i procedure za zaštitu javnog zdravlja.

Fotografija: Save the Children

- U slučaju djece koja imaju složene potrebe, uključujući emocionalne probleme i probleme u ponašanju, djece koja su pod rizikom od iskorištavanja, ili u slučaju posebne krizne situacije, kao što je smrtni slučaj u porodici, ili ako se staratelj razboli, upućivanje na usluge porodične grupne konferencije, ako postoje, može biti neophodno. Lokalni organi počinju da sazivaju virtualne porodične grupne konferencije, na primjer putem servisa WeChat, WhatsApp, Skype ili Zoom, radi usaglašavanja prelaznih planova i privremenih rješenja. Za primjere informacija o porodičnim grupnim konferencijama.

Dodatni materijali

¹⁷ [Ethical Decision-Making in the Face of COVID-19 \(IFSW\)](#)

¹⁸ [Guidelines for Virtual Monitoring of Children During COVID-19 \(BCN\)](#)

ZAŠTITA DJECE IZLOŽENE PROSJAČENJU NA ULICI

Djeca izložena prosjačenju zavise od usluga koje se pružaju u prihvatilištima zahvaljujući kojim zadovoljavaju svoje osnovne potrebe. Zdravstveno stanje većine ove djece je loše i ona mogu biti podložnija oboljevanju od COVID-19. Pored toga, ta djeca mogu biti u opasnosti od seksualnog zlostavljanja i nasilja ako žive sama na ulici, naročito u postojećim okolnostima gdje je moguće da su druga djeca/odrasli sa kojima obično žive napustili gradska područja. Ova djeca većinom sama zarađuju za život i vjerovatno su usljed mjera suzbijanja bolesti ostala bez primanja, pa im je potrebna dodatna pomoć da bi preživjeli.

Šta je neophodno učiniti kako bi se zaštitila ova djeca

- Država i organizacije civilnog društva bi trebale osigurati da prihvatilištima i sličnim ustanovama bude dodijeljen status osnovnih usluga te da su u tim ustanovama dostupne informacije o načinu sprečavanja širenja COVID-19, kao i osnovne usluge kao što su zdravstvena zaštita, higijena, zaštita, edukacija i ishrana.
- Policijskim organima treba dati instrukciju da se djeca sa ulice ne hapse zbog nepoštovanja mjera samoizolacije već da im se omogući pristup skloništima ili drugim vidovima alternativnog smještaja i uslugama zdravstvene zaštite i podrške, uključujući putem telefonskih linija za pomoć djeci.

Fotografija: Boram Kim, Unsplash

Dodatni materijali

¹⁷ [Ethical Decision-Making in the Face of COVID-19 \(IFSW\)](#)

¹⁸ [Guidelines for Virtual Monitoring of Children During COVID-19 \(BCN\)](#)

PODRŠKA MLADIMA KOJI SI IZAŠLI IZ SISTEMA ALTERNATIVNOG ZBRINJAVANJA I ONIMA U PROGRAMU SAMOSTALNOG ŽIVLJENJA

Mladi koji izlaze iz sistema alternativnog zbrinjavanja suočeni su sa značajnim rizicima za vrijeme ove pandemije COVID-19. Neke mlade ljude je izbijanje pandemije možda zateklo u postupku izlaska iz sistema alternativnog zbrinjavanja i započinjanja samostalnog života i korištenja usluga namijenjenih odraslim osobama i oni će vjerovatno biti među onima koji će najviše osjetiti dugoročne posljedice ove pandemije pošto se i inače suočavaju sa velikim izazovima u pristupu obrazovanju i ostvarivanju prihoda te sa opšteprisutnom marginalizacijom i stigmatizacijom.

Šta je neophodno učiniti kako bi se zaštitili oni koji izlaze iz sistema alternativnog zbrinjavanja i oni u programu samostalnog življenja

- Voditelji predmeta bi trebali stupiti u kontakt sa što većim brojem onih koji izlaze iz sistema alternativnog zbrinjavanja, uz posebno obraćanje pažnje na one koji žive sami, i provesti preliminarne analize radi provjere njihovog dobrostanja, procjene potreba za podrškom te pružanja osnovnih informacija o zaštiti od COVID-19.
- Organizacije bi prednost trebale dati onim mladima koji izlaze iz alternativnog zbrinjavanja, a nemaju osiguran smještaj i načine ostvarivanja prihoda i njima osigurati ciljanu jednokratnu podršku. Voditelji predmeta bi, u saradnji sa svojim matičnim organizacijama, trebali osigurati mjere kao što su podjela vaučera za nabavku osnovnih namirnica onim mladim ljudima koji se suočavaju sa finansijskom neizvjesnošću u smislu raspolaganja novcem neophodnim za zadovoljavanje svakodnevnih potreba.
- Organizacije bi trebale omogućiti pristup psihološkoj i psihosocijalnoj pomoći, uključujući putem online usluga psihološke pomoći i omogućavanje redovnog kontakta sa starateljima putem telefona ili online usluga.
- Voditelji predmeta bi trebali pomoći mladima u programu samostalnog življenja, naročito onima u kolektivnom smještaju, da se zajednički dogovore o nekim osnovnim pravilima neophodnim za neometanu i djelotvornu primjenu mjera društvenog distanciranja, izolacije i karantina.
- Usluge zagovaranja i grupe uzajamne pomoći često igraju ključnu ulogu u pružanju praktične podrške, davanju smjernica i mentorskom radu. Tim organizacijama je neophodno staviti na raspolaganje veća sredstva kako bi im se omogućilo uvođenje online i telefonske podrške čime bi obuhvatili veći broj mladih. Na primjer, putem moderiranih grupa na WhatsApp-u u okviru kojih bi se mladima moglo pomoći da sa vršnjacima uspostave „drugarske sisteme“ kroz koje će međusobno provjeravati dobrostanje članova tih grupa, njihovo zdravstveno stanje i, po potrebi, pružati podršku jedni drugima.

DODATNI MATERIJALI

Better Care Network (BCN): Resursni centar za COVID-19 i zaštitu djece
<https://bettercarenetwork.org/library/particular-threats-to-childrens-care-and-protection/resource-center-on-covid-19-and-childrens-care>

Alijansa za zaštitu djece u humanitarnim aktivnostima:
<https://alliancecpha.org/en/COVID19>

UNICEF:
<https://www.unicef.org/coronavirus/covid-19>

Međunarodna alijansa za prava osoba sa invaliditetom (IDA):
<http://www.internationaldisabilityalliance.org/content/covid-19-and-disability-movement>

Akciona mreža za rani razvoj djece (ECDAN):
<https://www.ecdan.org/>

Roditeljstvo i COVID-19:
<https://www.covid19parenting.com/>

Međuagencijska mreža za obrazovanje u vanrednim situacijama (INEE):
<https://inee.org/collections/coronavirus-covid-19/>

Međunarodno udruženje socijalnih radnika (GSSWA):
<http://socialserviceworkforce.org/resources/blog/social-service-workers-mitigating-impact-covid-19>

Međunarodna organizacija za migracije (IOM):
<https://www.iom.int/covid19>

IZJAVE ZAHVALNOSTI

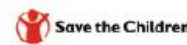
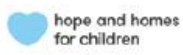
Svoj doprinos izradi ove tehničke informacije dale su sljedeće organizacije i pojedinci:

Alijansa za zaštitu djece u humanitarnim aktivnostima
Better Care Network
Catholic Relief Services

Centar izvrsnosti za dječiju zaštitu i zbrinjavanje
Changing the Way We Care
CRIN
Family for Every Child
Faith to Action Initiative
Hope and Homes for Children
Međunarodna alijansa za prava osoba sa invaliditetom
Međunarodna organizacija za migracije (IOM)
International Rescue Committee (IRC)
International Social Service
LUMOS

Maestral International
Fondacija Martin James
Ured specijalnog predstavnika generalnog sekretara za problem nasilja nad djecom
Plan International
RELAF
Save the Children
SOS Children's Villages International
UNHCR
UNICEF
World Vision
John Williamson, Children in Adversity, SAD
Joan Lombardi (Early Opportunities)
Uz zahvalnost kolegama iz SZO koji su pregledali nacrt dokumenta.

Izradu ove tehničke informacije podržale su sljedeće organizacije:

Fotografija na naslovnoj strani:

Dizajn: www.prinsdesign.co.za
Volodymyr Hryshchen, Unsplash